

دانشگاه علوم پزشکی تهران
دانشکده ی پرستاری و مامایی

عنوان:

**بررسی مقایسه ای تأثیر ماساژ و موسیقی بر خستگی مادران نوزادان نارس بستری در بخش
مراقبت های ویژه نوزادان**

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد

در پرستاری ویژه نوزادان

نگارنده:

لیلا آبادیان

استاد راهنما

دکتر بتول پورابولی

استاد مشاور

دکتر خدیجه اوتادی

استاد آمار

دکتر هادی رنجبر

زمستان ۹۷

چکیده

زمینه و هدف: نوزادان نارس در بدو تولد، معمولاً در بخش مراقبتهای ویژه نوزادان بستری می‌شوند و نارس و استرس‌های ناشی از بستری نوزاد، تأثیر منفی بر مادر دارد. در این شرایط بیشتر مادران دچار مشکلاتی از جمله خستگی می‌شوند. خستگی بر جنبه‌های جسمی، روانی، عاطفی و شناختی آنان تأثیرات بسیاری می‌گذارد. جلب رضایت مادران و رفع خستگی آنها، ضمن ترغیب آنها در انجام به موقع دستورالعمل‌های درمانی، در کیفیت مراقبت از نوزاد نارس خود و تسریع روند درمان و بهبودی نقش بسزایی دارد. در زمینه کاهش خستگی و بهبود کیفیت مراقبت مادران، علاوه بر درمان دارویی، روش‌های غیردارویی نیز، توجه همگان را به خود جلب نموده است. به کارگیری ماساژ و موسیقی از درمان‌های غیر دارویی پیشنهادی در این مورد است. هدف از این مطالعه بررسی تأثیر ماساژ و موسیقی بر خستگی مادران نوزادان نارس بستری در بخش مراقبتهای ویژه نوزادان در بیمارستان ولیعصر وابسته به دانشگاه علوم پزشکی تهران بود.

مواد و روش‌ها: این مطالعه از نوع کارآزمایی بالینی با طرح متقاطع بود. نمونه‌گیری به صورت در دسترس و با دارا بودن معیارهای ورود انجام شد. نمونه‌ها به صورت تصادفی بر اساس شماره ورود (تعداد ۴۱ نفر) تحت مطالعه قرار گرفتند، به نحوی که همه‌ی نمونه‌ها یک جلسه ماساژ و یک جلسه موسیقی دریافت کردند و طی سه مرحله (کنترل، ماساژ، موسیقی) و (کنترل، موسیقی، ماساژ) تحت مداخله قرار گرفتند. قبل از اقدام به انجام هر یک از مداخلات کنترل، ماساژ و موسیقی و بعد از آن با فاصله ۱۵ دقیقه، در همان روز خستگی با استفاده از پرسشنامه خستگی^۱ توسط مادران تکمیل شد. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS، نسخه ۱۶ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در این راستا ابتدا با استفاده از آمار توصیفی شاخص‌های مرکزی و پراکندگی مربوط به متغیرهای کمی و فراوانی مطلق و نسبی مربوط به متغیرهای کیفی ارائه شد و در ادامه از آمار استنباطی استفاده شد.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد از نظر اطلاعات دموگرافیک بین دو گروه تفاوت آماری معناداری وجود نداشت. بنابراین کلیه اعضای نمونه از لحاظ سن، مدت ازدواج، نوع حاملگی، سطح تحصیلات، نوع زایمان، شغل، محل سکونت، سابقه بستری در بخش مراقبتهای ویژه نوزادان، طول بارداری، جنس و وزن نوزاد همگن بودند. نتایج تحلیل واریانس حاکی از وجود تفاوت معنادار بین میانگین نمرات خستگی، بین مرحله کنترل با هر یک از مراحل موسیقی و ماساژ ($p < 0/001$) بود. اما بین مرحله موسیقی و ماساژ تفاوت معناداری مشاهده نشد ($p = 0/780$). مقایسه میانگین‌ها نشان داد که میانگین خستگی به‌طور معناداری در مراحل موسیقی و ماساژ نسبت به مرحله کنترل کاهش داشته است.

¹ Multidimensional Fatigue Inventory

نتیجه‌گیری: با توجه به اهمیت متغیر خستگی در راستای کاهش کارآیی مادران نوزادان نارس، این یافته‌ها از نظر بالینی مهم قلمداد می‌شود. پرستاران می‌توانند از روش‌های غیردارویی مانند ماساژ و موسیقی جهت کاهش خستگی مادران استفاده نمایند و بایستی با ارائه‌ی بسته‌های آموزشی به پرستاران شاغل در بخش مراقبت‌های ویژه نوزادان نارس جهت ارائه‌ی بهتر مراقبت با کیفیت‌تر در راستای کنترل علائم ناشی از خستگی مادران کمک و راهنمایی نمود.

کلمات کلیدی: بخش مراقبت‌های ویژه نوزادان ، خستگی ، ماساژ درمانی ، موسیقی درمانی ، نوزاد نارس

Abstract:

Objective: Premature infants are usually admitted to the neonatal intensive care unit, and the premature birth and stress of the newborn infants has a negative effect on the mother. In these conditions, a significant percentage of these mothers are experiencing problems such as anxiety and fatigue. In the field of reducing fatigue and improving the quality of maternal care, in addition to drug therapy, non-medical methods have attracted attention. The use of massage and music is from the proposed non-pharmacological treatments. The aim of this study was to evaluate the effect of massage and music on fatigue of mothers of premature infants admitted to the neonatal intensive care unit of Vali-e-Asr Hospital affiliated to Tehran University of Medical Sciences.

Methods: This study was a cross-over clinical trial. Sampling was done in accessible form and having entry criteria. The samples were randomly selected based on the number of entry (41 people), so that all the samples received a massage session and a music session, and they received three stages (control, massage, music) and (Control, music, massage) were intercepted. Before performing any of the controls, massage and music interventions, and then with a 15 minute interval, the fatigue was completed on the same day by the mothers' fatigue questionnaire. Data were analyzed using SPSS software version 16. In this regard, descriptive statistics of central indices and dispersion of quantitative variables and absolute and relative abundance of qualitative variables were presented first and inferential statistics were used.

Results: The findings of this study showed that there was no significant difference between the two groups in terms of demographic information. Therefore, all sample members were homogeneous in terms of age, duration of marriage, type of pregnancy, education level, type of delivery, occupation, place of residence, history of admission to neonatal intensive care unit, length of pregnancy, gender and weight of the baby. The results of analysis of variance indicated that there was a significant difference between the mean of fatigue scores, the control stage with each stage of music and massage ($p < 0.001$). But there was no significant difference between the stage of music and massage ($p = 0.780$). Mean comparison showed that the mean of fatigue significantly decreased in the stages of music and massage compared to the control stage.

Conclusion : Considering the importance of fatigue variables in reducing maternal efficacy in premature infants, these findings are considered clinically

important. Nurses can use non-prescriptive methods such as massage and music to reduce the fatigue of mothers and should provide educational packages to nurses working in the intensive care unit of preterm infants to provide better quality care for controlling signs of fatigue. Mothers helped and guided

Key words: Fatigue, Massage Therapy, Music Therapy, Newborn Intensive Care Unit, Premature Infants